Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru – Posílení rovnosti v EU

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2023/C 75/09)

Zpravodajka: **Ozlem YILDIRIM**

Spoluzpravodaj: **Cristian PÎRVULESCU**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. 01. 2022
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	29. 9. 2022
Přijato na plenárním zasedání	26. 10. 2022
Plenární zasedání č.	573
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	140/13/31

1. **Závěry a doporučení**

1.1. EHSV připomíná preambuli Listiny základních práv Evropské unie, v níž se uvádí, že „Unie se zakládá na nedělitelných a všeobecných hodnotách lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity“. Zdůrazňuje také význam článku 20 této listiny, v němž je zakotvena zásada rovnosti všech osob před zákonem.

1.2. EHSV dále připomíná, že uplatňování zásady rovnosti zakazuje diskriminaci, ale také podporuje soudržné uplatňování zásad právního státu.

1.3. EHSV důrazně vyzývá Radu, Parlament a Komisi, aby dále rozvíjely ochranu proti diskriminaci v přístupu ke zboží a službám, zejména přijetím návrhu směrnice o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci ([1]).

1.4. EHSV se domnívá, že Listina základních práv Evropské unie představuje pevný základ a že nástroje na ochranu základních práv musí být rozvíjeny jednotným způsobem v celé Unii. Kromě toho je nezbytné zahrnout všechny interakce, prostředí a situace, v nichž může docházet k diskriminaci. Rozdílná právní ochrana vytváří nepřijatelnou hierarchii práv a nechává celé kategorie lidí bez ochrany.

1.5. Současný evropský systém ochrany do značné míry spočívá v tom, že oběti využívají opravné prostředky a zákony individuálně. Několik studií však ukazuje, že oznamování a postupy neumožňují reagovat na strukturální, meziodvětvový a systémový rozměr nerovností a že oběti právo využívají jen v nevýznamné míře, statisticky velmi výjimečně a až jako poslední možnost ([2]).

1.6. EHSV zdůrazňuje, že nerovnosti a komplexní diskriminace způsobené sociálními strukturami lze řešit pouze pomocí soudržné a komplexní politiky, konkrétními prostředky a dlouhodobou mobilizací. Zvyšování povědomí, zviditelňování a odborná příprava jsou důležitými nástroji, které je třeba aktivovat ve všech složkách společnosti.

1.7. EHSV se domnívá, že podpora rovnosti a ochrana základních práv musí být začleněny do širší sociální vize, která znásobí a posílí nástroje, jejichž prostřednictvím členské státy a evropské orgány poskytují podporu jednotlivcům a veřejným i soukromým subjektům.

([1]) COM(2008) 426.

([2]) Agentura Evropské unie pro základní práva, *Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives* (Rovnost v EU 20 let od prvního provedení směrnic o rovnosti), duben 2021 (zpráva není k dispozici v českém znění).

1.8. EHSV se domnívá, že Unie se musí aktivně zapojit do prosazování uznání obecné zásady rovnosti a pozitivních závazků týkajících se rovných příležitostí a že za tímto účelem musí orgány začít rozvíjet novou generaci opatření na podporu rovnosti v Evropě.

1.9. EHSV sice uznává, že technologický rozvoj usnadňuje mnoha občanům přístup k jejich právům, zdůrazňuje však, že ve skutečnosti může vytvářet nové nerovnosti, v důsledku čehož jsou nutná nová opatření, aby bylo zajištěno monitorování a uplatňování zásady rovného zacházení.

1.10. EHSV souhlasí s tím, aby Unie stanovila právní předpisy, které umožní přijmout normy usnadňující využívání kolektivních žalob v členských státech, jež zlepší přístup k opravným prostředkům a jejich dopad na boj proti diskriminaci a na obranu rovného zacházení, aby se překonala individuální zátěž spojená se soudními spory, aby opravné prostředky měly váhu odpovídající praktikám, které odsuzují, a aby se právní rámec stal účinným odrazujícím prostředkem, a bylo tak možné diskriminaci regulovat.

1.11. EHSV se domnívá, že Unie musí vzhledem ke svým hodnotám demokracie, právního státu a nediskriminace na základě politického názoru zajistit bezpečnost a ochranu politických subjektů, odborových organizací a sdružení ze strany orgánů členských států a rovné zacházení s nimi.

1.12. Je také třeba zlepšit schopnost všech občanských subjektů, zejména těch, které se angažují v ochraně lidských práv, pracovat se stávajícími právními nástroji a spolupracovat s veřejnými institucemi.

2. **Obecné připomínky**

2.1. EHSV připomíná preambuli Listiny základních práv Evropské unie, v níž se uvádí, že „Unie se zakládá na nedělitelných a všeobecných hodnotách lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity“. Zdůrazňuje také význam článku 20 této listiny, v němž je zakotvena zásada rovnosti všech osob před zákonem.

2.2. EHSV dále připomíná, že uplatňování zásady rovnosti zakazuje diskriminaci, ale také podporuje soudržné uplatňování zásad právního státu.

2.3. V Evropské unii se v současnosti uznávají různé druhy nerovnosti a jejich průřezový rozměr (zejména genderové, etnické, sociální, generační nerovnosti atd.).

2.4. Více než dvacet let po přijetí Amsterodamské smlouvy svědčí všechny evropské a vnitrostátní ukazatele o tom, že přetrvává diskriminace na základě etnického původu, rasy, pohlaví, sexuální orientace, názorů a přesvědčení, zdravotního postižení a věku, diskriminace v zaměstnání a v přístupu ke zboží, vzdělávání i k veřejným službám a sociální ochraně.

2.5. Tato přetrvávající diskriminace vyplývá mimo jiné ze složitých procesů, které se často kumulují, a je výsledkem integrovaných procesů, systémů a norem, které vytvářejí a reprodukují přímou nebo nepřímou diskriminaci. Tato spleť příčin nerovnosti způsobuje situace, které jsou tedy systémové a pro prosazování rovnosti představují skutečné překážky ([3]).

2.6. EHSV prostřednictvím svých členů, ale také díky činnostem prováděným přímo v členských státech rovněž konstatuje zhoršení celkového sociálního klimatu a rostoucí šíření diskriminačního chování vůči zranitelným osobám. Z tohoto pohledu je zřejmé, že je třeba postupovat rychle a koordinovaně na vnitrostátní a evropské úrovni.

2.7. Po téměř dvou letech krize vyvolané pandemií COVID-19 navíc několik agentur OSN (včetně Mezinárodní organizace práce ([4])) zaznamenalo znepokojivé známky prohlubování sociálních a územních nerovností. Krize COVID-19 zhoršila sociální a ekonomické nerovnosti a výrazně dolehla na evropské podniky, neboť zhoršila jejich schopnost udržet a vytvářet pracovní místa.

2.8. V důsledku toho jsou chudé nebo ohrožené sociální skupiny nutně zranitelnější vůči diskriminaci, která se pak kombinuje s dalšími faktory zranitelnosti. EHSV poukazuje na to, že je třeba se zaměřit na specifickou povahu této diskriminace a vypracovat důraznou politiku boje proti diskriminaci ekonomicky a sociálně znevýhodněných obyvatel v EU.

([3]) Mulder, J., Indirect sex discrimination in employment (Nepřímá diskriminace na základě pohlaví v zaměstnání), Evropská síť právních expertů v oblasti rovnosti žen a mužů a nediskriminace, Evropská komise, 2020.

([4]) Viz zejména 8. zpravodaj MOP o dopadu probíhající krize na svět práce, říjen 2021, Mezinárodní organizace práce (MOP), *COVID-19: ILO Monitor – 8. zpravodaj*, 27. října 2021.

2.9. EHSV zdůrazňuje, že nerovnosti a komplexní diskriminace způsobené sociálními strukturami lze řešit pouze silnou politikou, konkrétními prostředky a dlouhodobou mobilizací. Vnitrostátním orgánům pro rovné zacházení a ochranu lidských práv je nutné poskytovat více podstatné podpory, zejména pokud jde o zlepšení jejich nezávislosti a zvýšení jejich personálních a finančních zdrojů. Zvyšování povědomí, zviditelňování a odborná příprava jsou důležitými nástroji, které je třeba aktivovat ve všech složkách společnosti a veřejných politik.

2.10. EHSV se domnívá, že podpora rovnosti a ochrana základních práv musí být začleněny do širší sociální vize, která znásobí a posílí nástroje, jejichž prostřednictvím členské státy a evropské orgány poskytují podporu jednotlivcům a veřejným i soukromým subjektům.

2.11. EHSV znovu vyjadřuje plnou podporu novému Akčnímu plánu pro evropský pilíř sociálních práv a domnívá se, že má mnoho shodných prvků s podporou rovnosti, ochranou základních práv a bojem proti diskriminaci ([5]). Pro dosažení jeho cílů je zásadní věnovat větší pozornost jejich provádění.

2.12. EHSV v souladu se svými předchozími stanovisky ([6]) oceňuje úsilí, které EU vynakládá v oblasti rovnosti žen a mužů, ochrany před diskriminací na základě etnického původu, rasy nebo věku, náboženství, přesvědčení nebo víry, ochrany práv LGBTQIA+ osob, ochrany práv osob se zdravotním postižením i integrace Romů a ochrany práv migrantů.

2.13. Jak již Výbor uvedl, instituce na ochranu lidských práv i organizace občanské společnosti a sociální partneři nedostatečně využívají potenciál Listiny základních práv. Je třeba zlepšit její dopad na ochranu, prevenci, podporu, provádění a prosazování zásady rovnosti ([7]).

2.14. Současný evropský systém ochrany do značné míry spočívá v tom, že oběti využívají opravné prostředky a zákony individuálně. Všechny studie však ukazují, že oznamování a postupy neumožňují reagovat na strukturální, meziodvětvový a systémový rozměr nerovností a že oběti právo využívají jen v nevýznamné míře, statisticky velmi výjimečně a až jako poslední možnost ([8]).

2.15. V oblasti zaměstnanosti je dnes boj proti diskriminaci omezen na situace odpovídající pouze kritériím stanoveným v článku 19 Smlouvy o fungování Evropské unie (pohlaví, rasový nebo etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientace).

2.16. Kromě toho je ochrana práva EU v souvislosti s přístupem ke zboží a k veřejným službám omezena na kritéria rasy nebo etnického původu a rovnosti pohlaví. Žádná jiná forma porušení rovnosti není takto ošetřena a ochrana před diskriminací se u jednotlivých kritérií liší.

2.17. V současné době je ochrana před diskriminací v jednotlivých členských státech různá. Některé státy totiž poskytují ochranu přístupu ke zboží a službám před veškerými druhy diskriminace uvedenými v článku 19, zatímco jiné státy je chrání nad rámec kritérií tohoto článku. V důsledku toho se ochrana před diskriminací, a tedy i rovnost, v členských státech liší.

2.18. Na základě těchto zjištění je s ohledem na začleňování třeba stanovit další kroky, které je nutné podniknout k překonání současných omezení provádění mechanismu účinné ochrany rovnosti v Evropské unii.

([5]) Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv, COM(2021) 38: Úř. věst. C 374, 16.9.2021, s. 38.

([6]) Viz stanoviska *Situace žen se zdravotním postižením* (SOC/579) (Úř. věst. C 367, 10.10.2018, s. 20), *Situace romských žen* (SOC/585) (Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 20), *Utváření agendy EU v oblasti práv osob se zdravotním postižením na období 2020–2030* (SOC/616) (Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41), *Řízení rozmanitosti v členských státech EU* (SOC/642) (Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 7), *Strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025* (SOC/667) (Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 128), *Akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027* (SOC/668) (Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 134), *Strategie práv osob se zdravotním postižením* (SOC/680) (Úř. věst. C 374, 16.9.2021, s. 50) a *Nový strategický rámec EU pro romskou menšinu – rovnost, začlenění a účast po roce 2020*.

([7]) Stanovisko *Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU* (SOC/671) (Úř. věst. C 341, 24.8.2021, s. 50).

([8]) Agentura Evropské unie pro základní práva, *Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives* (Rovnost v EU 20 let od prvního provedení směrnic o rovnosti), op. cit.

3. **Konkrétní připomínky**

3.1. *Podpora potvrzení obecné zásady rovnosti v členských státech*

3.1.1. Současná situace v Evropě ukazuje, že zásada rovnosti je snahou, již ohrožují značná rizika. Sama Komise například uvádí, že v době pandemie COVID-19 byl velkým problémem v Evropě rovný přístup ke zdravotní péči ([9]).

3.1.2. Zatímco některé evropské země v současnosti zavádějí obecnou zásadu rovnosti do svého právního rámce a potvrzují právo na rovné zacházení v občanské společnosti, v ekonomických vztazích a ve vztahu ke státu, jiné země postihují zákonem pouze výslovně zakázanou diskriminaci, aniž by stanovily pozitivní povinnost uplatňovat zásadu rovnosti ([10]).

3.1.3. Tento rozdíl vytváří mezi evropskými občany a obyvateli značnou propast, pokud jde o rozsah zásady rovnosti, její ochranu stanovenou zákonem a požadavky kladené na její účinné uplatňování.

3.1.4. EHSV vyzývá Komisi, aby uznala strukturální obtíže, které brání plné realizaci zásady rovnosti a na něž poukazují omezení již dosaženého pokroku a rozsah nerovností v současné Evropě. Do tohoto procesu průběžného hodnocení by se měly aktivně zapojit vnitrostátní organizace pro rovné zacházení a ochranu lidských práv.

3.1.5. EHSV se domnívá, že Unie musí zmobilizovat všechny oblasti své působnosti a musí bezpodmínečně přijmout ambiciózní politiku podpory zásady rovnosti a rovných příležitostí odpovídající hodnotám proklamovaným ve Smlouvě o Evropské unii a v Listině základních práv. V této souvislosti EHSV podporuje novou iniciativu Evropské komise, která vychází z článků 157 a 19 Smlouvy a jež se zaměřuje na účinnost vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení a na rozvoj jejich potenciálu, různých úloh a kapacit.

3.1.6. Unie musí disponovat konkrétními prostředky, které umožní převést obecnou zásadu rovnosti na právní zásadu platnou pro všechny členské státy, což umožní poskytnout ochranu nad rámec nerovného zacházení spojeného se sedmi kritérii diskriminace chráněnými článkem 19 Smlouvy o fungování Evropské unie. Jedním z účinných prostředků pro efektivní provádění antidiskriminačních opatření by bylo například využívání strukturálních fondů.

3.1.7. Uznání obecné zásady rovného zacházení, vytvoření pozitivních povinností a uznání jejich systémového rozměru jsou způsoby, jak zlepšit boj proti ekonomickým a sociálním nerovnostem.

3.2. *Boj proti nerovnostem a diskriminaci v digitálním prostředí*

3.2.1. EHSV sice uznává, že technologický rozvoj usnadňuje mnoha občanům přístup k jejich právům, domnívá se však, že vytváří nové nerovnosti v přístupu k právům a službám a nové potřeby opatření na ochranu zásady rovného zacházení.

3.2.2. Digitální transformace státních služeb a přístupu ke zboží a službám (zejména k základním službám) vedla k zásadní změně vztahu s uživatelem, jelikož odstranila fyzické překážky, avšak zároveň vytvořila nové digitální bariéry. Některým občanům, zejména zranitelnějším osobám nebo těm, které se nacházejí ve slabším postavení nebo jsou zdravotně postižené, a většině starších lidí v Evropě brání v přístupu k právům a službám ([11]).

3.2.3. Kvůli těmto problémům je nutné, aby byly vypracovány a prováděny nové veřejné politiky pro digitální začlenění a vytvořeny pozitivní povinnosti veřejných a soukromých provozovatelů vůči uživatelům, včetně snadného a bezplatného přístupu.

([9]) Evropská komise, *Solidarita v oblasti zdraví: snížení nerovnosti v oblasti zdraví v EU* (COM(2009) 567 final).

([10]) Crowley, N., *Making Europe more Equal: A legal Duty?* (Větší rovnost v Evropě: Zákonná povinnost?), Equinet, 2016.

([11]) Obránce práv, *Dématérialisation et inégalités d'accès aux services publics* (Dematerializace a nerovnosti v přístupu k veřejným službám), 2019; *Dématérialisation des services publics: trois ans après, où en est-on?* (Dematerializace veřejných služeb: jaká je situace po třech letech?), 2022.

3.2.4. EHSV konstatuje, že kromě technických problémů s přístupem a problémů v souvislosti s nástroji založenými na algoritmech ([12]) a biometrických technologiích ([13]) čelíme novým výzvám v oblasti porušování práv a vzniku diskriminace.

3.2.5. Jak ve svých dokumentech upozorňují Rada Evropy ([14]) a Agentura pro základní práva ([15]), algoritmická rozhodnutí vedou k diskriminačním rozhodovacím nástrojům založeným na automatizované reprodukci výsledků. Nejdůležitějšími právními nástroji ke zmírnění rizik diskriminace na základě umělé inteligence jsou nediskriminační právní předpisy a právní předpisy o ochraně údajů. Budou-li oba právní nástroje účinně prosazovány, mohly by pomoci v boji proti nezákonné diskriminaci.

3.2.6. EHSV se domnívá, že sledování těchto dopadů vyžaduje důraznou veřejnou politiku pokrývající celý evropský vnitřní trh i hospodářské subjekty mimo Evropu. To by v souladu s právě přijímanými právními předpisy o digitálních službách vyžadovalo zavedení kontroly automatizovaného rozhodování, ověřování údajů, vyhodnocování, posuzování dopadů a nápravných postupů při vývoji a zavádění těchto technologií. K řešení může rovněž přispět přijetí směrnice o digitálních službách.

3.3. *Rozvoj ochrany rovného zacházení a boje proti diskriminaci v pracovním životě*

3.3.1. EHSV zdůrazňuje zásadní význam zaměstnanosti jako prostředku integrace a naplnění slibu rovnosti pro všechny.

3.3.2. Navzdory tomu, že Evropská unie od nepaměti prosazuje rovnost žen v zaměstnání, nám současná situace připomíná, že ženy tradičně pocítí důsledky krizí (ekonomických, sociálních, zdravotních nebo jiných) jako první. Rovnost žen a mužů v zaměstnání zůstává jednou z hlavních výzev, kterým evropské země čelí. S krizí COVID-19 klesla míra zaměstnanosti žen ve všech věkových a profesních kategoriích na celkových 61,8 % ([16]).

3.3.3. Tyto nerovnosti související s pohlavím jsou umocněny dalšími formami nerovnosti. Z průzkumu Eurostatu z roku 2019 vyplývá, že 68 % osob se zdravotním postižením bylo ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením, zatímco v obecné populaci to bylo 28,4 % ([17]). 21 % osob, které se považují za osoby LGBT, se v práci cítilo diskriminováno, stejně jako 25 % osob severoafrického, afrického nebo romského původu ([18]).

3.3.4. Z průzkumu Eurobarometr z roku 2020 věnovanému diskriminaci vyplývá, že 59 % evropských občanů se domnívá, že hlavní příčinou diskriminace je etnický původ nebo barva pleti, a studie ukazují, že diskriminace je obzvláště rozsáhlá v zaměstnání, kde má značný dopad na rovné příležitosti a sociální integraci. Měly by být zavedeny účinné metody, které by umožnily takovou diskriminaci prokázat před soudem, jako je Clercova metoda uznaná francouzskými nejvyššími soudy, která umožňuje porovnat kariérní vývoj osob přijatých na stejnou úroveň ([19]).

3.3.5. Evropská politika v oblasti boje proti diskriminaci v zaměstnání se dnes omezuje na právní rámec, který umožňuje předkládat případy diskriminace soudům k projednání a ukládá případné oběti velmi těžké břemeno boje proti diskriminaci, kdy musí podat jednu nebo více žalob proti svému zaměstnavateli, poskytovateli služeb nebo státu.

([12]) Gerards, J. Xenidis, R., *Algorithmic discrimination in Europe* (Algoritmická diskriminace v Evropě), Evropská síť právních expertů v oblasti rovnosti žen a mužů a nediskriminace, Evropská komise, 2020.

([13]) Obránce práv, *Technologies biométriques: L'impératif respect des droits fondamentaux* (Biometrické technologie: nutnost dodržování základních práv), 2021.

([14]) Rada Evropy, Zuiderveen Borgesius, F., *Discrimination, Artificial Intelligence and algorithmic decision-making* (Diskriminace, umělá inteligence a algoritmické rozhodování), 2018.

([15]) Agentura Evropské unie pro základní práva, *Správně zvládnutá budoucnost – Umělá inteligance a základní práva,* 2021.

([16]) Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE), *Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic* (Rovnost žen a mužů a socioekonomický dopad pandemie COVID-19).

([17]) Eurostat, Income inequalities (Mzdové nerovnosti), 2019.

([18]) Agentura Evropské unie pro základní práva, *Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives* (Rovnost v EU 20 let od prvního provedení směrnic o rovnosti), op. cit.

([19]) Chappe. V.A., La preuve par comparaison: méthode des panels et droit de la non-discrimination (Důkaz na základě srovnání: panelová metoda a právo na nediskriminaci), Sociologies pratiques, 2011/2 č. 23, s. 45–55; rámcové rozhodnutí obránce práv č. 2022–139 ze dne 31. srpna 2022; kasační soud: sociálněprávní senát 10/07/1998 č. 90-41231; sociálněprávní senát 04/07/2000 č. 98-43285; sociálněprávní senát 28/06/2006, č. 04-46419.

3.3.6. Komise již dávno dospěla k závěru, že diskriminace je výsledkem kolektivních jevů. Jednotlivé soudní spory jsou pro oběti velmi náročné. Fenomén nepodávání žalob ve věci diskriminace je zdokumentovaný a široce rozšířený ([20]). Diskriminace v zaměstnání vede jen zřídka k soudnímu sporu a žaloby v případě diskriminace v přístupu ke zboží a službám téměř neexistují. Měly by být posíleny mimosoudní mechanismy a procesy na podporu rovnosti, stejně jako podpora právní pomoci pro bono a soudních sporů ve veřejném zájmu.

3.3.7. EHSV souhlasí s tím, aby Unie přijala právní předpisy, v nichž stanoví procesní nástroje, které v členských státech usnadní přístup k právům, např. využitím mechanismů kolektivních žalob, čímž se zlepší přístup k opravným prostředkům a jejich dopad na boj proti diskriminaci a na obranu rovného zacházení. Podle Výboru jde o způsob, jak překonat individuální zátěž spojenou se soudními spory a zajistit, aby opravné prostředky měly váhu odpovídající praktikám, které odsuzují, a aby se právní rámec stal účinným odrazujícím prostředkem, který by reguloval diskriminaci.

3.3.8. Pokud má Evropská unie v úmyslu účinně bojovat proti diskriminaci na pracovišti, nemůže být navíc soudní řízení jediným způsobem, jak zasáhnout proti kolektivním a systémovým diskriminacím.

3.3.9. Evropská unie musí rozšířit svou škálu zásahů proti diskriminaci nad rámec soudních žalob a vyžadovat zavedení proaktivních nástrojů, které umožní zasáhnout před tím, než nerovnosti vzniknou, napravit praktiky a předejít diskriminaci.

3.3.10. EHSV se domnívá, že v oblasti diskriminace založené na všech kritériích uvedených v článku 19 Smlouvy o fungování Evropské unie je třeba provádět srovnatelné politiky. Vyzývá proto Komisi, aby:

i. se v rámci své politiky zaměstnanosti a boje proti diskriminaci zavázala k účinnému prosazování stávajících opatření nebo k přijetí nových opatření na podporu rovnosti v zaměstnání a zajistila účinné provádění stávajících právních předpisů;

ii. prosadila opatření za účelem rozšíření analýzy diskriminace na pracovišti a podpory plnění povinností zaměstnavatelů v oblasti hodnocení, předkládání zpráv a monitorování;

iii. pomáhala podnikům v rozvoji antidiskriminačních a inkluzivních postupů.

3.4. *Rozšíření a sjednocení rozsahu ochrany před diskriminací v rámci EU*

3.4.1. EHSV důrazně vyzývá Evropskou unii, aby dále rozvíjela ochranu proti diskriminaci v přístupu ke zboží a službám, zejména přijetím návrhu směrnice o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

3.4.2. EHSV konstatuje, že ochrana proti diskriminaci v přístupu ke zboží a službám v současné podobě způsobuje hierarchii ochrany podle kritérií, a vytváří tak situaci nerovné ochrany osob, na něž se vztahují diskriminační kritéria.

3.4.3. Vzhledem k tomu, že zásada nediskriminace představuje klíčový prvek ochrany základních práv v Unii, nebude Evropská unie plnit své poslání rovného požívání práv v evropském veřejném prostoru, dokud bude pozastaveno přijetí návrhu směrnice.

3.4.4. EHSV žádá Radu, Parlament a Komisi, aby zajistily, že návrh směrnice bude přijat ve znění, v němž by byly zohledněny jeho obecné návrhy na zlepšení podmínek přístupu k právům a k opravným prostředkům a byly zde zejména zahrnuty mechanismy usnadňující přístup k právům prostřednictvím přijetí postupů pro kolektivní žaloby, které by zajistily jejich účinnost a uznání pravomocí vnitrostátních orgánů působících v oblasti boje proti diskriminaci.

3.4.5. EU by měla dále zintenzivnit své úsilí a spolupráci na místní úrovni, aby zajistila respektování důstojnosti a základních práv LGBTQIA+ osob bez výjimky, aby nebyly trestně stíhány a aby byla posílena jejich účast na veřejném životě.

([20]) Agentura Evropské unie pro základní práva, *Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives* (Rovnost v EU 20 let od prvního provedení směrnic o rovnosti), op. cit.

3.5. EHSV se domnívá, že Unie musí aktivně prosazovat uznání obecné zásady rovných příležitostí a pozitivních povinností v této oblasti. Orgány EU musí rovněž podporovat vnitrostátní organizace pro rovné zacházení a ochranu lidských práv přijetím závazných norem, aby tyto organizace mohly plně využít svého potenciálu a zajistit účinné uplatňování stávajících právních předpisů.

3.6. *Obnovení ochrany před politickou, odborovou a občanskou diskriminací*

3.6.1. EHSV konstatuje, že v posledních letech dochází k tomu, že političtí a odborářští aktivisté, zástupci sdružení pracujících i občanští aktivisté v celé Evropě narážejí na obtíže, když chtějí uplatňovat svobodu projevu a jednání, například při výkonu práva demonstrovat, a to za účelem vyjádření svých požadavků nebo vyjednávání.

3.6.2. EHSV se domnívá, že Unie i členské státy musí v souladu se svými právními předpisy a platnými mezinárodními nástroji a vzhledem ke svým hodnotám demokracie, právního státu a nediskriminace na základě politického názoru účinně zajistit bezpečnost a ochranu politických subjektů, sociálních partnerů a partnerských sdružení ze strany orgánů členských států a rovné zacházení s nimi.

3.6.3. Všechny členské státy ratifikovaly Úmluvu MOP č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat a Úmluvu č. 98 o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat. Respektována a podporována musí být také svoboda sdružování a právo organizovat se. Je důležité, aby na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU probíhaly diskuse o tom, jak zajistit, aby pracovníci mohli získat odborové zastoupení a uplatňovat svá práva na kolektivní organizaci a kolektivní akce ([21]). EHSV v souladu s mezinárodně uznávanými normami Mezinárodní organizace práce důrazně vyzývá členské státy a Komisi, aby v souladu se svými právními předpisy, systémy pracovněprávních vztahů a platnými mezinárodními nástroji zajistily účinnou ochranu svobody sdružování a práva organizovat se a kolektivně vyjednávat.

3.7. *Účinné vnitrostátní instituce na podporu rovnosti, ochranu základních práv a boj proti diskriminaci*

3.7.1. Uplatňování evropských a vnitrostátních předpisů v této oblasti příliš často naráží na značná omezení související s právními, institucionálními, organizačními a finančními aspekty, které jsou charakteristické pro každý členský stát.

3.7.2. Výbor se domnívá, že by měly být vypracovány konkrétní plány, včetně finanční podpory, s cílem zlepšit kapacitu příslušných vnitrostátních institucí.

3.7.3. Výbor vyzývá Komisi, aby vypracovala program pomoci vnitrostátním institucím odpovědným za oblast lidských práv s cílem zlepšit, posílit a zefektivnit jejich kapacity (vytváření, akreditace a dodržování mezinárodních norem), včetně zvyšování povědomí, budování znalostí a naplňování specifických potřeb všech skupin.

3.7.4. Je také třeba zlepšit schopnost všech občanských a sociálních subjektů, zejména těch, které se angažují v ochraně lidských práv, pracovat se stávajícími právními nástroji a spolupracovat s veřejnými institucemi. Je nezbytné více podporovat sociální subjekty a organizace občanské společnosti, které zajišťují obětem diskriminace přístup k právu. Podpora pro ně může mít podobu odborné přípravy, zvyšování povědomí, předávání znalostí a osvědčených postupů, finanční a organizační podpory a ochrany před útoky a pomlouvačnými kampaněmi.

3.7.5. Výbor již dříve navrhl a nyní znovu zdůrazňuje, že je třeba vytvořit účinný a dostupný mechanismus pro identifikaci a hlášení fyzických a verbálních útoků, zastrašování a obtěžování, mimo jiné prostřednictvím protiprávních postupů, nenávistných projevů proti organizacím občanské společnosti včetně těch, které hájí lidská práva ([22]). Pokud jsou takové útoky vedeny v digitální sféře, je třeba je neprodleně identifikovat a příslušné texty odstranit.

V Bruselu dne 26. října 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

([21]) Viz také stanovisko *Důstojné minimální mzdy v celé Evropě* (SOC/632), odstavec 4.5.3 a odstavec 4.5.6 (Úř. věst C 429, 11.12.2020, s. 159).

([22]) Stanovisko *Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU* (SOC/671) (Úř. věst. C 341, 24.8.2021, s. 50).

PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu jednání zamítnuty, obdržely však alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 59 odst. 3 jednacího řádu):

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH 1

SOC/724 – Posílení rovnosti v EU

Odstavec 3.3.7

Změnit:

Stanovisko sekce	Pozměňovací návrh
EHSV ***souhlasí s tím, aby Unie přijala*** právní předpisy, v nichž stanoví procesní nástroje, které v ***členských státech*** usnadní přístup k právům, např. využitím mechanismů kolektivních žalob, ***čímž se zlepší*** přístup k opravným prostředkům a jejich dopad na boj proti diskriminaci a na obranu rovného zacházení. Podle Výboru jde o způsob, jak překonat individuální zátěž spojenou se soudními spory a zajistit, aby opravné prostředky měly váhu odpovídající praktikám, které odsuzují, a aby se právní rámec stal účinným odrazujícím prostředkem, který by reguloval diskriminaci.	EHSV ***vybízí členské státy, aby zvážily a v případě potřeby přijaly vhodná opatření, jež zajistí a podpoří přístup ke spravedlnosti. To by mohlo zahrnovat*** právní předpisy, v nichž se stanoví procesní nástroje, které v ***daném členském státě*** usnadní přístup k právům, např. využitím mechanismů kolektivních žalob, ***které mohou zlepšit*** přístup k opravným prostředkům a jejich dopad na boj proti diskriminaci a na obranu rovného zacházení. Podle Výboru jde o způsob, jak překonat individuální zátěž spojenou se soudními spory a zajistit, aby opravné prostředky měly váhu odpovídající praktikám, které odsuzují, a aby se právní rámec stal účinným odrazujícím prostředkem, který by reguloval diskriminaci.

Odůvodnění

V rámci studijní skupiny ani v rámci sekce SOC nebylo v této otázce dosaženo shody mezi všemi třemi skupinami. Procesní právo tradičně spadá do pravomoci členských států. Proto by mělo být na členských státech, aby rozhodly, zda chtějí na vnitrostátní úrovni zavést kolektivní žaloby/kolektivní odškodnění jako nástroj k prosazování zásady rovnosti. To by rovněž umožnilo, aby byly vnitrostátní systémy přizpůsobeny situaci v jednotlivých členských státech. Kromě toho nesmíme zapomínat na to, že kolektivní žaloby lze rovněž zneužít.

Výsledek hlasování

pro: 59

proti: 104

zdrželo se hlasování: 13

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH 2

SOC/724 – Posílení rovnosti v EU

Odstavec 3.3.10

Změnit:

Stanovisko sekce	Pozměňovací návrh
EHSV se domnívá, že v oblasti diskriminace založené na všech kritériích uvedených v článku 19 Smlouvy o fungování Evropské unie je třeba provádět srovnatelné politiky. Vyzývá proto Komisi, aby:	EHSV se domnívá, že v oblasti diskriminace založené na všech kritériích uvedených v článku 19 Smlouvy o fungování Evropské unie je třeba provádět srovnatelné politiky. Vyzývá proto Komisi, aby:
— se v rámci své politiky zaměstnanosti a boje proti diskriminaci zavázala k účinnému prosazování stávajících opatření nebo k přijetí nových opatření na podporu rovnosti v zaměstnání a zajistila účinné provádění stávajících právních předpisů;	— se v rámci své politiky zaměstnanosti a boje proti diskriminaci zavázala k účinnému prosazování stávajících opatření nebo k přijetí nových opatření na podporu rovnosti v zaměstnání a zajistila účinné provádění stávajících právních předpisů;
— prosadila opatření ***za účelem rozšíření analýzy*** diskriminace na pracovišti a ***podpory*** plnění povinností ***zaměstnavatelů*** v oblasti hodnocení, předkládání zpráv a monitorování;	— prosadila opatření***, která pomohou účinně uplatňovat definici*** diskriminace***, jak je stanovena v právních předpisech EU,*** na pracovišti, a ***poskytla zaměstnavatelům vodítko při*** plnění ***jejich*** povinností v oblasti hodnocení, předkládání zpráv a monitorování;
— pomáhala podnikům v rozvoji antidiskriminačních a inkluzivních postupů.	— pomáhala podnikům v rozvoji antidiskriminačních a inkluzivních postupů.

Odůvodnění

Tento odstavec se týká provádění politik založených na kritériích stanovených v článku 19 SFEU. V odstavci 3.4.1. (a 1.3) tohoto stanoviska se již uvádí, že „EHSV důrazně vyzývá Evropskou unii, aby dále rozvíjela ochranu proti diskriminaci v přístupu ke zboží a službám, zejména přijetím návrhu směrnice o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci“. Cílem tohoto pozměňovacího návrhu je upravit text tak, aby bylo zřejmé, jaká opatření je v zájmu účinného provádění a uplatňování antidiskriminačních pravidel EU zapotřebí přijmout.

Výsledek hlasování

pro: 67

proti: 109

zdrželo se hlasování: 11

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH 3

SOC/724 – Posílení rovnosti v EU

Odstavec 3.4.4

Změnit:

Stanovisko sekce	Pozměňovací návrh
EHSV žádá Radu, Parlament a Komisi, aby zajistily, že návrh směrnice bude přijat ve znění, v němž by byly zohledněny jeho obecné návrhy na zlepšení podmínek přístupu k právům a k opravným prostředkům a ***byly zde zejména zahrnuty mechanismy usnadňující*** přístup k právům prostřednictvím přijetí postupů pro kolektivní žaloby, které by zajistily jejich účinnost a uznání pravomocí vnitrostátních orgánů působících v oblasti boje proti diskriminaci.	EHSV žádá Radu, Parlament a Komisi, aby zajistily, že návrh směrnice bude přijat ve znění, v němž by byly zohledněny jeho obecné návrhy na zlepšení podmínek přístupu k právům a k opravným prostředkům a ***zároveň bylo ponecháno na členských státech, aby rozhodly o možných mechanismech usnadňujících*** přístup k právům prostřednictvím přijetí postupů pro kolektivní žaloby, které by zajistily jejich účinnost a uznání pravomocí vnitrostátních orgánů působících v oblasti boje proti diskriminaci.

Odůvodnění

V rámci studijní skupiny ani v rámci sekce SOC nebylo v této otázce dosaženo shody mezi všemi třemi skupinami. Procesní právo tradičně spadá do pravomoci členských států. Proto by mělo být na členských státech, aby rozhodly, zda chtějí na vnitrostátní úrovni zavést kolektivní žaloby/kolektivní odškodnění jako nástroj k prosazování zásady rovnosti. To by rovněž umožnilo, aby byly vnitrostátní systémy přizpůsobeny situaci v jednotlivých členských státech. Kromě toho nesmíme zapomínat na to, že kolektivní žaloby lze rovněž zneužít.

Výsledek hlasování

pro: 60

proti: 114

zdrželo se hlasování: 11

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH 4

SOC/724 – Posílení rovnosti v EU

Odstavec 1.10

Změnit:

Stanovisko sekce	Pozměňovací návrh
EHSV ***souhlasí s tím, aby Unie stanovila*** právní předpisy, které umožní přijmout normy usnadňující využívání kolektivních žalob v ***členských státech***, jež zlepší přístup k opravným prostředkům a jejich dopad na boj proti diskriminaci a na obranu rovného zacházení***, aby se překonala individuální zátěž spojená se soudními spory, aby opravné prostředky měly váhu odpovídající praktikám, které odsuzují, a aby se právní rámec stal účinným odrazujícím prostředkem, a bylo tak možné diskriminaci regulovat***.	EHSV ***vybízí členské státy, aby zvážily a v případě potřeby přijaly vhodná opatření, aby se překonala či zmírnila individuální zátěž spojená se soudními spory, aby opravné prostředky měly váhu odpovídající praktikám, které odsuzují, a aby se jejich právní rámec stal účinným odrazujícím prostředkem, a bylo tak možné diskriminaci regulovat. Mohlo by jít mj. o*** právní předpisy, které umožní přijmout normy usnadňující využívání kolektivních žalob v ***daném členském státě***, jež zlepší přístup k opravným prostředkům a jejich dopad na boj proti diskriminaci a na obranu rovného zacházení. ***EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby v zájmu usnadnění výměny osvědčených postupů poskytla informace o jednotlivých příslušných vnitrostátních právních rámcích.***

Odůvodnění

V rámci studijní skupiny ani v rámci sekce SOC nebylo v této otázce dosaženo shody mezi všemi třemi skupinami. Procesní právo tradičně spadá do pravomoci členských států. Proto by mělo být na členských státech, aby rozhodly, zda chtějí na vnitrostátní úrovni zavést kolektivní žaloby/kolektivní odškodnění jako nástroj k prosazování zásady rovnosti. To by rovněž umožnilo, aby byly vnitrostátní systémy přizpůsobeny situaci v jednotlivých členských státech. Kromě toho nesmíme zapomínat na to, že kolektivní žaloby lze rovněž zneužít.

Výsledek hlasování

pro: 65

proti: 113

zdrželo se hlasování: 8